

Riktlinjer för serveringstillstånd

Antagen av kommunfullmäktige § 45/2011

Riktlinjer för serveringstillstånd

Antagna av kommunfullmäktige § 45/2011 att gälla från den 1 maj 2011

1. BAKGRUND	s. 3
2. BEHÖVER JAG SERVERINGSTILLSTÅND?	s. 3
3. VILKA TYPER AV SERVERINGSTILLSTÅND FINNS?	s. 3
3.1 Stadigvarande serveringstillstånd	s. 4
3.2 Tillfälliga serveringstillstånd till allmänheten	s. 4
3.3 Tillfälliga serveringstillstånd till slutet sällskap	s. 4
3.4 Servering i samband med catering till slutet sällskap	s. 5
3.5 Provsbakning	s. 5
3.6 Pausservering	s. 5
3.7 Gemensamma serveringsutrymmen	s. 6
3.8 Kryddning av snaps	s. 6
3.9 Servering på hotellrum (rumsservering)	s. 6
3.10 Uteservering	s. 6
4. ALKOHOLLAGENS GRUNDLÄGGANDE BESTÄMMELSER FÖR SERVERINGSTILLSTÅND	s. 7
4.1 Sökandens lämplighet	s. 7
4.2 Kunskaper i alkohollagen	s. 7
4.3 Krav på mat och lokaler	s. 7
4.4 Krav på personal	s. 8
4.5 Yttranden från polis och räddningstjänst	s. 9
4.6 Avslag	s. 9
5. ALLMÄNNA PRINCIPER FÖR ALKOHOLSERVERING	s. 9
5.1 Risk för olägenheter	s. 10
5.2 Serveringstider	s. 11
5.3 Alkohol fria ungdomsmiljöer	s. 11
5.4 Marknadsföring och happy hour	s. 11
5.5 Kassaregister	s. 12
5.6 Restaurangrapport	s. 12
6. HANDLÄGGNINGSTIDER OCH AVGIFTER	s. 12
7. TILLSYN	s. 13
7.1 Förebyggande tillsyn	s. 13
7.2 Inre tillsyn	s. 13
7.3 Yttre tillsyn	s. 14
8. SANKTIONER	s. 14
8.1 Erinran/Varning	s. 14
8.2 Återkallelse	s. 14
9. SERVERING OCH DETALJHANDEL MED FOLKÖL	s. 14

1. BAKGRUND

2005 fattade riksdagen beslut om en ny nationell handlingsplan för det långsiktiga förebyggande arbetet för att minska skador till följd av alkoholkonsumtion. Arbetet på lokal nivå anses avgörande för ett framgångsrikt resultat. Krogen är en miljö som är särskilt utsatt då det är här som många ungdomar för första gången kommer i kontakt med både alkohol och narkotika.

Grunden för bedömning av serveringstillstånd utgörs av gällande lagrum och kommentarer enligt Alkohollagen (SFS 2010:1622). Alkohollagstiftningen har tillkommit för att begränsa alkoholens skadeverkningar och är i första hand en social skyddslagstiftning. Av detta följer att i de fall alkoholpolitisk hänsyn ställs mot företagsekonomisk eller näringspolitisk ska den alkoholpolitiska hänsynen ha företräde.

För att tydliggöra vad som förväntas av den som söker eller redan har ett serveringstillstånd har Tierps kommun antagit dessa kommunala riktlinjer. Syftet med riktlinjerna är även att komplettera och anpassa alkohollagens bedömningsgrunder. I Tierps kommun är det Kommunstyrelsen och Jävsnämnden som är tillståndsmyndigheter enligt Alkohollagen. Medborgarservice utför den direkta tillsynen på serveringsställena.

2. BEHÖVER JAG SERVERINGSTILLSTÅND?

För att få sälja/servera alkohol behöver du serveringstillstånd. Detta gäller både för servering till allmänheten och till slutna sällskap.

Serveringstillstånd krävs **inte** om serveringen:

1. avser ett enstaka tillfälle för i förväg bestämda personer (slutet sällskap), och
2. sker utan vinstintresse och utan annan kostnad för deltagarna än kostnaden för inköp av dryckerna, och
3. äger rum i lokaler där det inte bedrivs yrkesmässig försäljning av alkohol- eller lättdrycker. (Med lättdrycker menas drycker med låg eller ingen alkoholhalt, exempelvis läsk och lättöl.)

3. VILKA TYPER AV SERVERINGSTILLSTÅND FINNS?

Serveringstillstånd kan ges för servering till allmänheten eller till slutet sällskap. Tillståndet kan avse servering året runt eller årligen under en viss tidsperiod (stadigvarande serveringstillstånd). Det kan även avse en enstaka tidsperiod eller ett enstaka tillfälle (tillfälligt serveringstillstånd). Stadigvarande tillstånd gäller tills vidare. Kommunen får dock, om det finns särskilda skäl, begränsa tillståndets giltighet till viss tid.

Tillfälligt serveringstillstånd kan ges för servering till allmänheten eller slutet sällskap, såsom exempelvis ett företag eller en förening. Tillståndet kan avse en enstaka tidsperiod eller ett enstaka tillfälle. Med enstaka tidsperiod avses några dagar upp till en månad. Tillfällig servering såväl till allmänheten som till slutna sällskap förutsätter att det inte är fråga om regelbundet återkommande verksamhet varje vecka eller månad. Som riktmärke anges max 12 tillfällen per år. Om ett evenemang avser längre period än en månad ska det bedömas utifrån de kriterier som gäller för stadigvarande serveringsverksamhet.

Serveringstillstånd kan gälla spritdrycker, vin, starköl och andra jästa alkoholdrycker eller en eller flera av dessa drycker.

Ett serveringstillstånd gäller endast för den tillståndshavare som tillståndet är utställt på och för den lokal som är angiven på beviset. Tillståndet kan inte överlåtas till någon annan eller flyttas med till en annan lokal. Tillståndet gäller endast så länge tillståndshavaren driver verksamhet i lokalen.

3.1 Stadigvarande serveringstillstånd

Den som bedriver en restaurangrörelse eller liknande kan ansöka om stadigvarande serveringstillstånd. Tillståndet kan avse servering året runt eller årligen under en viss tidsperiod. Alkohollagen ställer höga krav på den som söker stadigvarande serveringstillstånd och på lokalen där servering ska ske. Exempelvis ska den som beviljas serveringstillstånd vara lämplig för uppgiften. Med det menas bland annat att personen ska vara ekonomiskt skötsam, ha tillräckliga kunskaper i alkohollagstiftningen och inte ha ett brottsligt förflutet. Dessutom ska lokalen vara lämplig ur både livsmedels- och brandsynpunkt. Mer information om vad som krävs för att beviljas ett stadigvarande serveringstillstånd finns att läsa i stycket ”Alkohollagens grundläggande bestämmelser för serveringstillstånd”.

3.2 Tillfälliga serveringstillstånd till allmänheten

Ansökningar om tillfälliga serveringstillstånd till allmänheten handlar om allt ifrån stora till små festivaler och enstaka evenemang. Följande riktlinjer gäller för tillfälliga serveringstillstånd till allmänheten:

- Alkoholserveringen ska ingå i ett seriöst evenemang. Stor återhållsamhet bör gälla vid arrangemang som riktar sig främst till ungdomar. När det gäller idrott och alkoholservering ska en riskbedömning göras vid varje tillfälle och en allmän princip bör vara återhållsamhet. Erfarenheter på detta område visar att det i huvudsak är vid inhemska fotbollsmatcher som alkoholrelaterat våld har förekommit mellan olika supportergrupper. Även internationella fotbollsmatcher kan innebära avsevärda risker och en bedömning bör göras i varje enskilt fall.
- Normalt medges tillfälliga tillstånd under max 10 dagar per arrangemang.
- Sökanden ska ha beviljats rätt att disponera markytan/lokalen.
- Medborgarservice krav på livsmedelshantering ska vara uppfyllda.
- Lagad eller på annat sätt tillredd mat ska kunna tillhandahållas och en meny ska bifogas ansökan.
- Serveringen ska bedrivas inom en avgränsad serveringsyta, med tillfredsställande antal sittplatser och acceptabla avgränsningar.
- Tillståndshavaren eller av denne utsedd serveringsansvarig ska alltid ha uppsikt över serveringen och se till att den sköts enligt Alkohollagen.
- De personer som ska ansvara för serveringen (serveringsansvariga) ska vara lämpliga för uppgiften.
- Sökanden ska vara personligt och ekonomiskt lämplig. Dessa krav gäller även festivalarrangör på grund av dennes betydande inflytande över festivalens bedrivande. Sökanden ska vara personligt och ekonomiskt lämplig. Underlaget för denna prövning är för företag deras registreringsbevis. Underlaget för en förening är dess stadgar, verksamhetsberättelse och styrelsesammansättning. Protokoll som visar styrelsens aktuella sammansättning samt vem som tecknar föreningen ska redovisas. Dessutom krävs att föreningen aktivt bedriver ideell eller annan verksamhet samt att verksamheten är eller kommer att antas bli bestående.

3.3 Tillfälliga serveringstillstånd till slutet sällskap

Ett slutet sällskap är en begränsad krets av personer med någon form av gemensamt intresse i företag, förening eller sammanslutning där arrangören på förväg kan ange vilka som kommer att delta. Det gemensamma intresset ska avse något mer än den tillställning där servering ska ske. Sökanden redovisar tillställningens art och till vem servering ska ske.

Vid bedömning om ett sällskap anses vara slutet eller inte beaktas följande:

- hur man blir medlem
- om det finns något innehållsmässigt samband mellan medlemmarna i sällskapet, t ex ett gemensamt intresse
- omfattningen av det slutna sällskapet
- utformningen av eventuell annonsering

Vid varje serveringstillfälle ska arrangören i förväg veta vilka som ska delta, t ex genom anmälan. Lokalen får inte vara öppen för insläpp av nya gäster under pågående tillställning.

Tillfällig servering till slutna sällskap ställer samma krav på matutbud och dryck som tillfällig servering till allmänheten. Lagad eller på annat sätt tillredd mat ska tillhandahållas och meny ska bifogas ansökan. Kraven på den som ska vara serveringsansvarig kan dock ställas något lägre.

Sökanden ska vara personligt och ekonomiskt lämplig. Underlaget för denna prövning är för företag deras registreringsbevis. Underlaget för en förening är dess stadgar, verksamhetsberättelse och styrelsesammansättning. Protokoll som visar styrelsens aktuella sammansättning samt vem som tecknar föreningen ska bifogas ansökan. Dessutom krävs att föreningen aktivt bedriver ideell eller annan verksamhet samt att verksamheten är eller kommer att antas bli bestående.

3.4 Servering i samband med catering till slutet sällskap

Den som bedriver cateringverksamhet för slutna sällskap kan meddelas stadigvarande serveringstillstånd under förutsättning att den lokal där serveringen äger rum för varje tillfälle anmäls till och godkänns av kommunen (enligt 8 kap 4 § AL). Den som bedriver cateringverksamhet ska ha ett eget kök för tillredning av mat för att kunna beviljas stadigvarande serveringstillstånd.

3.5 Provmakning

Tillstånd att anordna provsmakning av alkoholdrycker enligt 8 kap 6 och 7 §§ AL kan meddelas stadigvarande eller för enstaka tidsperiod. Anordnande av provsmakning av spritdrycker, vin, starköl eller andra jästa alkoholdrycker vid arrangemang riktade till allmänheten är tillåten under förutsättning att:

1. arrangören har ett stadigvarande serveringstillstånd som omfattar de drycker som provsmakningen avser samt den lokal där provsmakningen ska äga rum, eller
2. de parthandlare som deltar enskilt eller gemensamt ansöker om och erhåller ett tillfälligt tillstånd för provsmakning av de drycker som avses erbjudas.

Tillståndshavaren ska göra en anmälan till kommunen innan evenemanget äger rum (enligt 8 kap 6 § AL).

Den som tillverkar alkoholdrycker från råvaror som produceras på den egna gården och som har ett stadigvarande serveringstillstånd har rätt att, efter anmälan till kommunen, vid tillverkningsstället erbjuda provsmakning av de egenproducerade dryckerna. Om sådant tillstånd saknas får tillverkaren erbjuda provsmakning av egentillverkade alkoholdrycker vid tillverkningsstället om den har beviljats ett särskilt tillstånd för provsmakning.

3.6 Pausservering

Tillstånd för pausservering får meddelas utan att kravet på att lagad eller på annat sätt tillredd mat uppfylls. Servering får dock endast ske under pauser i föreställningen i foajé till teater eller konsertlokal. Särskild restriktivitet ska gälla vid beviljandet av dessa tillstånd då det gäller ungdomsarrangemang. Endast verksamheter som huvudsakligen vänder sig till en publik över 20 år kan erhålla serveringstillstånd. För teater eller konsertlokal som saknar etablerad permanent verksamhet kan endast tillstånd meddelas för enstaka tillfälle eller för tidsperiod då gästspel förekommer.

3.7 Gemensamma serveringsutrymmen

Serveringstillstånd ska omfatta ett visst avgränsat utrymme som disponeras av tillståndshavaren. Särskilt tillstånd kan dock meddelas för flera tillståndshavare att utnyttja ett gemensamt serveringsutrymme. Om så har skett ska varje tillståndshavare svara för ordning och nykterhet inom serveringsutrymmet samt för att vad som i övrigt gäller enligt alkohollagen iakttas under den tid han/hon bedriver servering där.

3.8 Kryddning av snaps

Den som har ett stadigvarande tillstånd att servera spritdrycker har, efter anmälan till kommunen, rätt att krydda spritdryck för servering som snaps i den egna serveringsrörelsen.

3.9 Servering på hotellrum (rumsservering)

På hotell som har restaurangverksamhet med serveringstillstånd i sina lokaler får servering av alkoholdrycker ske på hotellrummet. På sådant hotell får även servering från minibar på hotellrummet ske. Minibaren ska vara låst och endast låsas upp på gästens begäran.

3.10 Uteservering

I Ordningsslagen finns grundläggande regler om uteserveringar. Alkoholservering på uteservering regleras inte särskilt i Alkohollagen, utan samma regler som vid bedrivande av alkoholservering i övrigt gäller även vid uteservering. För uteservering ska förutom serveringstillstånd även upplåtelsestillstånd för tomtmark finnas. Serveringsytan ska utgöras av sittplatser vid bord på en fysiskt avgränsad yta i anslutning till restaurangen. För att bedriva uteservering krävs även Polismyndighetens tillstånd. Serveringstillstånd för uteservering kan normalt sett följa restaurangens ordinarie öppettider, dryckesslag och andra bestämmelser. Hela tillståndet kan dock återkallas vid misskötsel av uteservering.

Tillstånd för så kallade satellitserveringar (uteserveringar som inte ligger i nära anslutning till restaurangen eller med en mellanliggande bilväg) beviljas inte.

4. ALKOHOLLAGENS GRUNDLÄGGANDE BESTÄMMELSER FÖR SERVERINGSTILLSTÅND

En ansökan om serveringstillstånd bedöms utifrån Alkohollagens (AL) krav.

4.1 Sökandens lämplighet

Serveringstillstånd får endast beviljas den som visar att han/ hon med hänsyn till sina personliga och ekonomiska förhållanden samt omständigheterna i övrigt är lämplig att utöva verksamheten samt att verksamheten kommer att drivas i enlighet med de krav som ställs upp i Alkohollagen. Sökanden ska kunna visa att han/hon med hänsyn till sina personliga och ekonomiska förhållanden är lämplig att utöva verksamheten. Bevisbördan ligger alltså hos den sökande.

För bedömning av sökandes personliga lämplighet att bedriva serveringsverksamhet gör Medborgarservice en så kallad vandelsprövning samt en prövning av sökandes ekonomiska skötsamhet. Vid bedömning ska beaktas om sökande är skyldig till brott och under senare år brutit mot exempelvis alkohollagstiftningen, skattelagstiftningen eller andra lagstiftningar. Vid brottslighet som har anknytning till rörelsen, narkotikabrott, trafiknykterhetsbrott, våldsbrott samt ekonomisk brottslighet bör minst tre år förflyta sedan sökanden senast begick brott innan serveringstillstånd kan komma ifråga. Den tid sökande avtjänat frihetsberövande påföljd ska inte inräknas i denna tid. Även då ett serveringstillstånd har återkallats bör minst tre år förflyta innan nytt tillstånd kan komma ifråga.

Den som inte har fyllt 20 år eller som har förvaltare enligt 11 kap. 7 § Föräldrabalken får inte bedriva näringsverksamhet som innefattar försäljning av alkoholdrycker. I företag och föreningar måste alla styrelsemedlemmar ha fyllt 20 år innan serveringstillstånd kan bli aktuellt.

4.2 Kunskaper i alkohollagen

För att få serveringstillstånd enligt den nya alkohollagen ska den sökande visa att han/hon har tillräckliga kunskaper om alkohollagen och anslutande föreskrifter genom att avlägga ett prov. Huvudregeln är att denna kunskapsprövning alltid ska ske. I vissa fall kan dock kommunen ge dispens från sådan prövning, exempelvis om någon som redan har serveringstillstånd söker ytterligare tillstånd i samma kommun och det inte finns några skäl att ifrågasätta den sökandes kunskaper. Likaså kan undantag från kravet på avläggande av prov ges om någon som har serveringstillstånd i en kommun ansöker om tillstånd i en annan kommun, förutsatt att den sökande kan dokumentera lång erfarenhet utan anmärkningar.

De nya bestämmelserna om kunskapsprov berör inte den som redan hade stadigvarande serveringstillstånd när bestämmelserna trädde i kraft den 1 januari 2011. Det är alltså bara vid nya ansökningar om serveringstillstånd som prov måste avläggas.

Kommunen får göra undantag från skyldigheten att genomgå kunskapsprov vid ansökan om tillfälligt serveringstillstånd till slutet sällskap om ansökan avser ett enstaka tillfälle.

Statens folkhälsoinstitut (FHI) har tagit fram enhetliga prov som kan ligga till grund för kommunernas prövning av den sökandes kunskaper om alkohollagstiftningen samt föreskrifter om kunskapsprov. Provet tillhandahålls av kommunen. Sökanden ska kunna uppvisa godkänt resultat på provet innan serveringstillstånd kan beviljas. Sökanden ska ges möjlighet till två omprov. Kommunen har rätt att ta ut en avgift från sökanden för tillhandahållande av provet.

4.3 Krav på mat och lokaler

Serveringstillstånd ska omfatta ett visst avgränsat utrymme som disponeras av tillståndshavaren. Särskilt tillstånd kan dock meddelas för flera tillståndshavare att utnyttja ett gemensamt utrymme. (Se även stycket ”Gemensamma serveringsutrymmen”.)

Lokalen ska vara godkänd av Räddningstjänsten och livsmedelsverksamheten i lokalen ska vara godkänd eller registrerad hos Medborgarservice. Serveringsstället ska vara lämpligt för sitt ändamål ur brandsäkerhetssynpunkt. Gästtoaletter ska finnas i tillräckligt antal. Personaltoalett ska finnas för de anställda. Garderob eller liknande ska finnas för ytterplagg.

Serveringslokalen ska vara överblickbar för personalen. Serveringslokalen ska ha tillräckligt antal sittplatser för gäster. Bordsservering ska uppta en större del av serveringsytan. Lokal och möbler ska vara av rimlig standard (restaurangmiljö). Om det finns en drinkbar får den endast ta i anspråk en mindre del av serveringsställets totala yta och vara belägen i nära anslutning till matsalen.

Stadigvarande tillstånd för servering till allmänheten får endast beviljas om serveringsstället har ett eget kök i anslutning till serveringslokalen samt tillhandahåller lagad eller på annat sätt tillredd mat. Gästerna ska kunna erbjudas ett varierat utbud av maträtter (förrätter, huvudrätter och efterrätter).

Tillfälligt tillstånd för servering till allmänheten får beviljas om serveringsstället tillhandahåller lagad eller på annat sätt tillredd mat. Detsamma gäller tillstånd för servering till slutet sällskap.

Tillstånd för servering av starköl och vin i foajéer till teater eller konsertlokal under paus i föreställning eller konsert får beviljas utan krav på matsservering. Det ställs inte heller krav på matsservering vid provsmakning enligt 8 kap 6 eller 7 § Alkohollagen.

Tillståndsbevis från myndigheter ska alltid finnas tillgängliga i lokalen.

4.4 Krav på personal

Tillståndshavaren eller av denne utsedd serveringsansvarig person ska ha tillsyn över serveringen och vara närvarande på serveringsstället under hela serveringstiden. (Det sista gäller dock inte vid rumsservering.) Den som är serveringsansvarig ska ha fyllt 20 år och vara lämplig för uppgiften med hänsyn till sina personliga egenskaper och omständigheterna i övrigt.

Tillståndshavaren ska till kommunen anmäla den eller de personer som har utsetts att ansvara för serveringen av alkoholdrycker. Tillståndshavaren ska även upplysa dem som är utsedda till att vara serveringsansvariga om vad detta innebär.

Endast den som är anställd av tillståndshavaren eller som är inhyrd av ett bemanningsföretag får anlitas som köks- eller serveringspersonal eller för uppgifter som är av betydelse för ordning och nykterhet. Detta gäller dock inte ordningsvakter som förordnats enligt 2 § 4 punkten i lagen (1980:578) om ordningsvakter. Restaurangskolor med serveringstillstånd och andra restauranger med sådant tillstånd får i utbildningssyfte anlita restaurangskolans elever efter överenskommelse med restaurangskolan.

4.5 Yttrande från polis och räddningstjänst

Ansökan om stadigvarande serveringstillstånd får inte beviljas utan att polisens och räddningstjänstens yttranden har erhållits. Detsamma gäller, om det inte rör sig om arrangemang av endast obetydlig omfattning, tillfälligt serveringstillstånd för servering till allmänheten eller slutet sällskap.

4.6 Avslag

Ett avslag på en ansökan om tillstånd måste alltid motiveras, antingen med hänvisning till sökanden eller serveringsstället eller till att olägenheter i form av ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa kan befaras uppstå. Skälen för bedömningen måste preciseras i beslutet. Ibland ingår svåra avvägningar vid tillståndsprövningen där olika intressen ställs mot varandra. Alkohollagstiftningen har dock tillkommit för att begränsa alkoholens skadeverkningar och är i första hand en social skyddslagstiftning. I de fall alkoholpolitiska hänsyn ställs mot företagsekonomiska eller näringspolitiska ska de alkoholpolitiska därför ha företräde.

5. ALLMÄNNA PRINCIPER FÖR ALKOHOLSERVERING

Alkoholservering ska ingå i ett seriöst sammanhang. Serveringstillstånd till nöjesanläggningar med speciell inriktning på en ungdomlig publik (upp till 20 år) ska bedömas med stor restriktivitet. Detta gäller också vid tillståndsprövning för servering på eller vid idrottsanläggning, eftersom samhällets grundläggande alkoholpolitiska värdering är att idrott och alkohol inte är förenligt.

Försäljning av alkoholdrycker ska skötas på ett sådant sätt att skador i möjligaste mån förhindras. Den som säljer alkoholdrycker ska se till att ordning och nykterhet råder på försäljningsstället. Försäljning av helrör är inte tillåtet. Alkoholdrycker får inte lämnas ut till den som är märkbart påverkad av alkohol eller andra berusningsmedel. Alkoholdrycker får heller inte lämnas ut om det finns särskild anledning att anta att varan är avsedd att lämnas till en person som är minderårig eller märkbart påverkad. Den som serverar alkoholdrycker ska förvissa sig om att mottagaren har uppnått rätt ålder.

Priset för en alkoholdryck får vid servering inte sättas lägre än inköpspriset för drycken jämte skäligt påslag. Prissättningen får inte ske på ett sådant sätt att försäljning av drycker med högre alkoholhalt främjas. Gästerna får inte uppmanas att köpa alkoholdrycker.

Vid servering av alkoholdrycker ska så kallade lättdrycker finnas att tillgå i tillfredsställande urval och omfattning. Om servering görs av vin bör även alkoholfritt vin kunna erbjudas. Om drinkbar finns bör även alkoholfria drinkar kunna erbjudas. Om dryckesmenyer finns bör dessa även visa vilka alkoholfria alternativ som kan erbjudas.

Från ett serveringsställe med serveringstillstånd får inte någon medföra spritdrycker, vin, starköl eller andra jästa alkoholdrycker som har serverats i lokalen. (Detta gäller inte hotellrum med minibar.)

På serveringsställe där serveringstillstånd gäller får inte någon dricka andra alkoholdrycker än sådana som har serverats i enlighet med tillståndet. (Detta gäller dock inte på hotellrum.) Inte heller får någon dricka alkoholdrycker på ett serveringsställe där alkoholdrycker inte får serveras. Alkoholdrycker som inte får serveras i en lokal får inte heller förvaras i lokalen eller tillhörande utrymmen.

Tillståndshavaren ansvarar för att alkoholservering sker enligt Alkohollagen. Tillståndshavaren ansvarar även för att ingen diskriminering sker på eller i omedelbar anslutning till serveringstället.

5.1 Risk för olägenheter

Det finns ingen generell ”rätt” att få serveringstillstånd. Kommunen ska bedöma riskerna för eventuella alkoholpolitiska olägenheter. Serveringstillstånd får vägras om serveringen kan befaras medföra olägenheter ur alkoholpolitisk synpunkt, även om övriga krav är uppfyllda. Kommunen ska bedöma om serveringen kan befaras medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa.

Polismyndighetens yttrande om ordningsläget i området för den tilltänkta etableringen och Medborgarservice bedömning av risken för att störningar uppkommer för närboende ska tillmätas stor vikt i tillståndsprövningen. Det ska för en kommun vara möjligt att förhindra restaurangetablering med servering av alkoholdrycker i särskilt känsliga områden, såsom i närheten av skolor, ungdomsgårdar eller där många ungdomar annars brukar samlas eller i områden med känd missbruksproblematik.

Vid varje prövning av ett nytt tillstånd och vid varje väsentlig utökning av verksamheten i en befintlig restaurang, ska tillståndsmyndigheten ta hänsyn till risken för att det kan uppstå olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa. Redan vid misstankar om att olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa ska uppstå kan tillstånd vägras.

Alkoholpolitiska olägenheter kan anses föreligga:

- i de fall kommunen bedömer att det rör sig om ett särskilt känsligt område, exempelvis i närheten av skolor, fritidsgårdar eller ställen där många ungdomar i vanliga fall brukas samlas.
- i de fall Polismyndigheten avstyrker ansökan med hänvisning till kända eller befarade ordningsproblem på serveringsstället eller i dess närmaste omgivning.
- i de fall Medborgarservice gör bedömningen att närboende utsätts eller riskerar att utsättas för störningar från serveringsstället.
- om sökanden är känd för, eller kan befaras, komma att bedriva en drogliberal verksamhet, eller annat som inte är förenligt med seriös restaurangverksamhet, exempelvis spel- eller sexklubbar.
- om sökanden är känd för, eller kan befaras, underlåta att rätta sig efter myndigheters föreskrifter eller att inte ta det ekonomiska ansvar som följer verksamheten.
- i de fall serveringsstället utsätter gäster för fara genom att låsa/blockera nödutgångar och/eller överskrider tillståndet för högsta antal gäster.

5.2 Serveringstider

Enligt alkohollagen är normaltiden för servering av spritdrycker, vin, starköl och andra jästa drycker 11.00-01.00. Kommunen får besluta om andra tider för servering.

- I Tierps kommun är normaltiden för servering 11.00-01.00.
- I Tierps kommun medges servering längst till klockan 02.00.
- För restauranger med stadigvarande serveringstillstånd kan utsträckt serveringstid beviljas för högst sex kvällar/år till högst klockan 02.00. Beslutet ska vara förenat med krav på två ordningsvakter i tjänst klockan 20.00-03.00. Särskild hänsyn ska tas till närboende (ljudnivån).
- För tillfällig servering till slutet sällskap kan utsträckt serveringstid beviljas till högst klockan 02.00 om det är i samband med en större familjehögtid (exempelvis bröllop).
- För tillfällig servering till allmänheten kan utsträckt serveringstid i undantagsfall beviljas till högst klockan 02.00. En motivering till den utökade serveringstiden ska bifogas ansökan. Ansökan bedöms från fall till fall av Tierps kommunstyrelse. Beslutet ska vara förenat med krav på två ordningsvakter i tjänst klockan 20.00-03.00. Särskild hänsyn ska tas till närboende (ljudnivån).
- Vid ansökan om serveringstid efter klockan 01.00 ska polisens synpunkter ges stor betydelse. Det är därför viktigt att sökanden motiverar varför senare serveringstid önskas.
- Kommunstyrelsen/Jävsnämnden ska i varje enskilt fall beakta olägenheter och risker som kan uppstå i samband med utsträckning av serveringstiden. Om det föreligger risk för olägenheter kan kommunen besluta om annan serveringstid.
- Vid brister i ordning och nykterhet kan serveringstiden inskränkas.

Serveringsstället ska vara utrymt senast 30 minuter efter serveringstidens utgång. Om en restaurang har serveringstid 11.00-01.00 ska alltså restaurangen vara utrymd senast 01.30. Efter den tiden får endast restaurangens personal vara kvar i lokalen och ingen servering får ske.

5.3 Alkohol fria ungdomsmiljöer

Miljöer där ungdomar under 18 år ofta vistas ska hållas alkoholfria och endast i undantagsfall kan serveringstillstånd beviljas där. Exempel på sådana miljöer är en biograffoajé och en idrottsanläggning såsom en simhall.

5.4 Marknadsföring och happy hour

Det är inte tillåtet att marknadsföra varor, tjänster eller arrangemang med hjälp av alkoholdrycker. Man kan alltså inte annonsera "köp en bil - få en flaska likör" eller bjuda kunder i frisörsalongen på vin medan de väntar. Det är heller inte tillåtet att ha kampanjer på alkoholdrycker, såsom "köp två – betala för en". Det är däremot tillåtet med prissänkning på alkoholdrycker under viss tid på dagen, så kallad happy hour. Då ska även priset på mat och lättdrycker sänkas i samma procentsats.

5.5 Kassaregister

Från och med den 1 juli 2003 gäller att den som meddelats serveringstillstånd är skyldig att registrera all försäljning i kassaregister och vid varje försäljning erbjuda kunden ett av registret framställt kvitto. Krav på certifierat kassaregister gäller fr.o.m. 1 januari 2011 även den som har servering till allmänheten i samband med arrangemang vid festivaler och liknande samt så kallade sommarrestauranger. Enligt Statens folkhälsoinstitut (FHI) ska restaurangen ta fram ett kvitto även om kunden säger sig inte vilja ha ett kvitto. Följande uppgifter ska finnas på kvittot:

- tillståndshavarens namn
- organisationsnummer
- år, datum och klockslag
- löpnummer för försäljningen
- identitet på varje enskild kassaapparat
- försäljningsbeloppet med moms specificerad
- varuslag
- betalningsätt

5.6 Restaurangrapport

Tillståndshavare med stadigvarande serveringstillstånd ska varje år skicka in en restaurangrapport till kommunen. I restaurangrapporten ska tillståndshavaren bland annat rapportera hur stor omsättningen har varit på mat, alkoholhaltiga drycker och alkoholfria drycker. I den nya restaurangrapporten som börjar gälla fr.o.m. 2011 ska även omsättningen av folköl och andra jästa alkoholdrycker redovisas. Om omsättningen för folköl inte kan särredovisas får den redovisas under "Lättdrycker".

Restaurangrapporten ligger till grund för kommunens tillsynsavgift. Serveringsställen med hög omsättning på alkoholdrycker bedöms oftast behöva mer tillsyn och får därmed en högre tillsynsavgift.

Även vid tillfällig servering till allmänheten ska restaurangrapport skickas in till kommunen. Till restaurangrapporten ska kvittoutdrag som visar den totala försäljningen bifogas.

Underlåtelse att skicka in restaurangrapport kan leda till erinran, varning eller återkallelse av serveringstillstånd.

6. HANDLÄGGNINGSTIDER OCH AVGIFTER

Handläggningstiden för permanenta tillstånd är i Tierps kommun cirka åtta veckor.

Handläggningstiden för tillfälliga tillstånd till allmänheten är i Tierps kommun cirka fem veckor.

Handläggningstiden för tillfälliga tillstånd till slutna sällskap är i Tierps kommun cirka tre veckor.

Observera att handläggningstiden, framför allt för tillfälliga tillstånd, kan vara betydligt längre under till exempel jul och sommar på grund av semestrar. Om ansökan inte är komplett kan handläggningstiden öka. Se därför till att bifoga alla handlingar som krävs för din ansökan. Erfarenhet har visat att beslut om avslag ibland tar något längre tid. Det är viktigt att poängtera att rättssäkerheten är viktigare än tidsaspekten och att varje nyansökan ska utredas grundligt.

Kommunen tar ut en ansökningsavgift med stöd av alkohollagen. Avgiften återbetalas inte vid avslag. För aktuell taxa, se kommunens taxa för prövning och tillsyn enligt Alkohollagen.

7. TILLSYN

Statens Folkhälsoinstitut utövar den centrala tillsynen över efterlevnaden av Alkohollagen och har rätt att meddela allmänna råd till vägledning för lagens tillämpning. Länsstyrelsen utövar tillsyn inom länet och ska biträda kommunerna med råd i deras verksamhet.

Den omedelbara tillsynen av restaurangerna sköts i Tierps kommun av Medborgarservice och polisen. De har också tillsynsansvar över servering av och detaljhandel med folköl (öl klass II). Syftet med tillsynen är att förebygga och rätta till brister som kan uppstå vid servering av alkoholdrycker och försäljning av folköl. Kommunens tillsynsplan ska bidra till att tillsynsarbetet sker strukturerat med mätbara och uppföljningsbara mål.

Tillsynsmyndigheterna har rätt till tillträde till lokaler och rätt att ta del av bokföring och andra handlingar som berör verksamheten. Tillsynen i kombination med möjligheter till sanktioner är det viktigaste instrumentet för att restaurangverksamheten ska kunna bedrivas enligt gällande lagar och bestämmelser. Att så sker så långt det är möjligt är en förutsättning för att branschens aktörer ska kunna konkurrera på sunda och lika villkor.

Servering av spritdrycker, vin, starköl och andra jästa alkoholdrycker får endast ske av den som har beviljats serveringstillstånd. Av Alkohollagen framgår att servering endast får ske i sådan omfattning och i sådana former att skador eller brister i ordning och nykterhet på serveringsställena inte uppstår. Som ett särskilt skydd för ungdomar finns även åldersgränser angivna i lagen. De förutsättningar som gäller för serveringstillstånd ska vara uppfyllda även efter att tillstånd beviljats. Dessa principer ligger till grund för Tierps kommuns tillsynsarbete riktat mot innehavare av serveringstillstånd.

Medborgarservice alkoholtillsyn består av en planerad och en händelsestyrd del. Den planerade tillsynen sker på eget initiativ och ska utgöra cirka 60 % av alkoholhandläggarens totala tillsynstid. Tillsynen kan grovt delas upp i tre delar: förebyggande tillsyn, inre tillsyn och yttre tillsyn. Mycket av den förebyggande och inre tillsynen kan göras på kontorstid medan den yttre tillsynen förutsätter inspektion på restaurangen företrädesvis kvälls- och nattid.

7.1 Förebyggande tillsyn

Förebyggande tillsyn ska ske genom information, rådgivning och utbildning för att skapa en god grund för dialog, förståelse och samarbete mellan kommunen och tillståndsinnehavarna. Syftet med den förebyggande tillsynen är naturligtvis att förebygga problem, men även att tillståndshavarna aldrig ska kunna åberopa okunskap om vad som gäller inom aktuellt område.

7.2 Inre tillsyn

Den inre tillsynen är av administrativ karaktär och består främst av kontroll och uppföljning av tillståndshavarnas personliga och ekonomiska förhållanden. Det sker genom remissförfarande till t ex Skatteverket, Kronofogden, Polismyndigheten och Räddningstjänsten. Den inre tillsynen omfattar också granskning av den årliga restaurangrapporten från tillståndsinnehavarna. Till den inre tillsynen räknas även en fortlöpande övervakning av restaurangernas marknadsföring i annonser och på webben.

Medborgarservice får ibland PM från Polismyndigheten vilka bland annat belyser ordnings- och nykterhetssituationen i och kring en restaurang. Det är inte antalet anmälningar som ligger till grund för ett eventuellt ingripande enligt Alkohollagen, utan innehållet i dessa.

7.3 Yttre tillsyn

Med yttre tillsyn menas den tillsyn som kommunen gör på serveringsstället i syfte att följa upp att verksamheten bedrivs enligt Alkohollagens bestämmelser. Exempelvis kontrolleras att servering av alkoholdrycker inte görs till minderåriga eller märkbart påverkade personer. Den yttre tillsynen kan ske av kommunen separat eller i samverkan med andra myndigheter, exempelvis Polismyndigheten, Skatteverket eller Räddningstjänsten.

8. SANKTIONER

8.1 Erinran/Varning

En kommun får meddela en innehavare av serveringstillstånd en erinran, eller i allvarligare fall eller vid upprepade överträdelser, en varning om denne:

1. inte uppfyller de krav som gällde för tillståndets beviljande, eller
2. inte följer de bestämmelser som gäller för servering enligt Alkohollagen (2010:1622) eller de villkor eller föreskrifter som meddelats med stöd av lagen.

8.2 Återkallelse

En kommun ska återkalla ett serveringstillstånd om:

1. tillståndet inte längre utnyttjas,
2. det med tillståndshavarens vetskap har förekommit brottslig verksamhet på serveringsstället eller i anslutning till detta utan att tillståndshavaren har ingripit, eller
3. tillståndshavaren har brutit mot denna lag eller vad som i övrigt gäller för tillståndet på ett sådant sätt att varning inte är en tillräckligt ingripande åtgärd, eller har tilldelats en eller flera varningar utan att de förhållanden som föranlett varningen har rättats till. Om flera tillståndshavare har utnyttjat ett gemensamt serveringsutrymme enligt 8 kap. 14 § andra stycket AL får i stället tillståndet för gemensamt serveringsutrymme återkallas om det inte kan utredas vilken tillståndshavare som är ansvarig för en händelse som ska föranleda återkallelse av serveringstillståndet.

Om ett serveringstillstånd har återkallats på grund av misskötsel enligt punkt 2 eller 3 bör minst tre år förflyta innan nytt tillstånd kan komma ifråga.

9. SERVERING OCH DETALJHANDEL MED FOLKÖL

Under de senaste åren har barn och ungdomar allt oftare berusat sig genom att dricka folköl. Folköl får säljas utan att det fordras särskilt tillstånd. Detta innebär att tillsynen av försäljningsställen som tillhandahåller folköl är särskilt viktiga.

Ställen som önskar servera eller bedriva detaljhandel med folköl måste vara godkända eller registrerade för livsmedelsverksamhet hos Medborgarservice. De måste även kunna servera mat. Att endast erbjuda ett kioskutbud bestående av exempelvis godis, chips, kakor och kaffe är inte tillräckligt.

Servering eller detaljhandel med folköl ska anmälas till Medborgarservice. Försäljning får inte påbörjas förrän anmälan har gjorts.

Den som bedriver servering eller detaljhandel med folköl ska utöva särskild kontroll (egenkontroll) över försäljningen och se till att personalen har goda kunskaper om vad som gäller för försäljningen. För egenkontrollen ska det finnas ett särskilt program. Mall som kan användas för att ta fram ett sådant egenkontrollprogram finns att hämta hos Medborgarservice och på kommunens hemsida.